

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Радосвета Андреева-Борисова, д.м.н.

Катедра по детска дентална медицина, Факултет по дентална медицина

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна

член на Научно жури съгласно Заповед № Р-109-371/08.11.24 на Ректора на
Медицински университет - Варна

Относно: Дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ по специалност „Управление на общественото здраве“ в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.4. „Обществено здраве“, на тема „Професионално сдружаване и развитие на дейността на зъботехниците в България“ с автор доц. Михаела Атанасова Варнева, д. м. от Учебен сектор „Зъботехник“ в Медицинския колеж на Медицински университет - Варна.

Процедура на обявяване на публичната защита

Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита от Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ към Медицински университет - Варна на Катедрен съвет от КС 16/140 2024 г.

Със Заповед № Р-109-371/08.11.24 2024 г. на Ректора на Медицински университет - Варна, въз основа на решение на Факултетен съвет на Факултет „Обществено здравеопазване“ (Протокол № 138/16.02.24) съм включена като вътрешен член на Научно жури за публична защита на дисертационния труд.

Съгласно Протокол № 1 от проведено първо заседание на Научното жури съм определена да изготвя становище по процедурата.

Кандидатът е представил всички необходими документи по процедурата, съответстващи на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет — Варна.

Кратки биографични данни за автора на дисертационния труд

Доц. Михаела Варнева, д. м. е родена на 16.11.1963 г. в гр. Варна. През 1983 г. завършва ИПЗКССО „д-р Н. Николаев“-Варна и придобива специалност „Зъботехник“. През 1990 г. Завършва ИУП „М. Калинин“ – Сливен и придобива полувисше образование и преподавателска правоспособност. През 1994 г. се явява на Квалификационен изпит за придобиване на полувисше медицинско образование по специалност „Зъботехник“ в ПМИ – Варна. През 2000 г. завършва обучение във ВМИ - Пловдив и придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Управление на здравните грижи“ с професионална квалификация „Ръководител на здравни грижи и преподавател в колеж“. През 2010 г. завършва обучение в НСА „В. Левски“ с ОКС „магистър“ по специалност „Спортна психология“. През 2011 г. е зачислена за докторант на самостоятелна подготовка към Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ в МУ-Варна. Успешно защитава дисертационен труд през 2013 г. и придобива ОНС „доктор“ по специалност: „Социална медицина и организация на

здравеопазването и фармацията”. Темата на дисертационния труд е „Ретроспекция, анализ и социално-психологически проблеми при подготовката и реализацията на „професионален бакалавър“ по специалност „Зъботехник“.

Доц. Варнева започва трудовият си стаж през 1983 г. като зъботехник в ОСП-Варна, където работи до 1986 г., в ортодонтската бригада. През този период от 1984 до 1986 г. е поканена и работи като хоноруван преподавател в ПМИ-Варна и води упражнения по ортодонтия. От 1986 до 2006 г. работи на длъжност „преподавател по практика“ в МК-Варна. През 2006 г. колежът става част от МУ-Варна и до 2015 г. тя заема длъжността „преподавател ВУ“. През 2015 г. след успешно издържан конкурс е назначена за „доцент“ в УС „Зъботехник“ в МК към МУ-Варна. От ноември 2015 до март 2021 г. е „доцент“ в Катедра „Клинични медицински науки“ на ФДМ в МУ-Варна. През 2021 г. се връща отново като „доцент“ в УС „Зъботехник“ в МК към МУ-Варна.

Преподавателската ѝ кариера стартира през 1984 г. като хоноруван преподавател към профил „Зъботехника“ на ПМИ-Варна. Доц. Варнева вече 38 г. работи като преподавател в Медицински колеж - Варна и преподава на студентите по зъботехника. Тя има много интензивна преподавателска дейност - води лекционни и практически занятия по Ортодонтия, Челюстно-лицева протетика и Актуални технологии в ортодонтията (избираема уч. дисциплина) на студентите по специалност „Зъботехник“ и провежда обучение по избираемата учебна дисциплина Въведение в научноизследователската дейност на студенти от специалностите „Медицински козметик“ и „Рехабилитатор“.

Проведените курсове за продължаващо обучение, допълнително допринасят за професионалното развитие и интердисциплинарната подготовка на доц. Варнева и я формират като подготвен и модерно мислещ професионалист, преподавател и изследовател. Основните насоки на нейното следдипломно обучение и квалификация са в областта на зъботехниката, обучението по специалността и история на медицината.

Свидетелство за нейната ангажираност към обучението по специалността е участието ѝ през 1996 г. в Експертна група за въвеждане на ЕДИ за обучение по ОКС „Специалист“ и колежанско образование по специалността „Зъботехник“. През 2008 г. тя е член на експертна група с членове на сдружението СЗБ-Варна за одобрение на базите за учебна практика и преддипломна стаж за студентите по специалността „Зъботехник“ в МК-Варна.

Доц. Варнева е участник в изследователски проект № 23007 „Знания, отношения и практики, свързани с контрола на кръстосаните инфекции в зъботехническите лаборатории“ в Конкурсна сесия 2023 на фонд „Наука“, одобрен за финансиране с решение на Академичния съвет на Медицински университет – Варна на 11.12.2023 г.

От 2012 до 2019 г. тя е член на организационния комитет и модератор на секция „Дентално здраве“ на научните сесии за преподаватели и студенти на Медицински колеж – Варна, а през настоящата 2024 г. е секретар на секция в Международен симпозиум „Алумни клуб и приятели“ на МУ-Варна. Доказателство за богатата научна дейност на доц. Варнева са двете грамоти с които е удостоена: Грамота за изключителни заслуги към развитието на Медицински колеж – Варна и Почетна грамота за принос в научната дейност на Медицински колеж - Варна.

Свидетелство за съпричастността на доц. Варнева към съсловието на зъботехниците е нейното членство в Българската асоциация на зъботехниците (БАЗ) и на Общото събрание (ОС) на РК-Варна към БАЗ от 2019 г.

От 2012 г. до 2014 г. тя е член на ОС на МУ-Варна. В периода 2013 - 2020 г. е член на

Комисията по качество и акредитация на МК-Варна. От 2000 г. до 2016 г. е член на Колежанския съвет на МК. През 2014 г. става член на сформирания тогава Програмен съвет на МК. От 2012 г. до 2019 г. е член на ОС МК, а от 2015 до 2019 г. е член и на ОС на ФДМ. В периода 2015 - 2020 г. е член на Програмния съвет на УС „Зъботехник“, на който отново става член през миналата 2023 г. Всичко това доказва нейната дългогодишна съпричастност към дейността на учебната институция.

Доц. Варнева е член на редакционната колегия на научното списание „Зъботехника“ официален орган на БАЗ в периода 2020-2022 г.

Има добра чуждоезикова подготовка владее и използва руски език.

Наукометричен анализ на дисертационния труд

Приложените за участие в процедурата и изисквани от Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет - Варна 12 публикации са реално публикувани, пълнотекстови и свързани с темата на дисертацията.

Академичната справка, изготвена от Библиотеката на МУ — Варна във връзка с защитата, доказва високата научна продуктивност на доц. Варнева. За участие в настоящата процедура са приложени:

- Дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“;
- Автореферат към дисертационния труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“;
- Пълнотекстови научни публикации - общо 15 броя публикувани в списания с научно рецензиране. Всички публикации са коректно описани и приложени в пълен обем към материалите за конкурса. Доказан е висок личен принос в научните разработки и публикации на кандидатката, която е самостоятелен автор във всички от тях;
- Представени са общо 30 цитирания. Представените цитирания, отразяват научната активност на кандидата, актуалност на публикациите и интерес в научните среди. Точките които носят са над изискванията за заемане на научната степен „Доктор на науките“.

Наукометричният анализ показва, че по всички показатели са изпълнени изискванията на МУ - Варна за придобиване на научната степен „Доктор на науките“.

Актуалност и значимост на дисертационния труд

Дисертационния труд на доц. Варнева е в областта на специалността „Управление на общественото здраве“. Темата е насочена към проблемите на създадената през 2019 г. Българска асоциация на зъботехниците и развитието на професията „зъботехник“. Научният труд изследва в пълнота и представя развитието на дейността и пътят на сдруженията и съсловните организации по специалността у нас. Поставен е акцент върху необходимостта от продължаващо следдипломно обучение по специалността. Нуждата от СДО е доказана и се контролира от съсловните организации в редица държави по света. Тематиката е още по-актуална за нашата страна, тъй като в България за разлика от редица европейски страни няма традиция продължаващото обучение на практикуващите зъботехници да се организира и контролира от съсловната организация.

Предоставена е обобщена научна информация (изследвания, световен и европейски опит, резултати от собствени проучвания), насочена към политики и стратегии на съсловни организации по света.

Темата напълно съответства на приоритетите на съсловната организация на зъботехниците и работещите по специалността у нас. Проучването е проведено в контекста на обществена и индивидуална потребност от развитието на дейността по специалността „Зъботехник“ и подобряване на здравните грижи за населението.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в четири глави и съдържа 239 страници. Онагледен е с 19 таблици, 24 фигури, 24 снимки, 4 схеми и 9 приложения. Библиографската справка включва 281 литературни източника, от които 204 са на кирилица и 77 на латиница. Структурата му е логично конструирана и балансирана, и включва: въведение; първа глава-литературен обзор; втора глава — цел, задачи, методика и организация на проучването; трета глава — собствено проучване, резултати и анализ; логично следващи изводи и обосновани препоръки; точно и ясно формулирани приноси; библиография и приложения. Той е целенасочен, обстоен и добре структуриран. Демонстрирана е широка и актуална осведоменост на дисертантката, както и способност за критична оценка, обобщаване, систематизиране, извеждане на значима проблематика, задълбочено анализиране и сравнително интерпретиране на научната литература в изследваната област.

Историята и актуалното състояние на професията и съсловните организации на зъботехниците у нас, по света и в Европа са представени чрез: анализ на документи, събития, нормативни актове, свързани с развитието им; преглед на научни изследвания, факти, конкретни примери; разглеждане на европейския и американския опит на професионално-съсловно сдружаване; дълбочинни интервюта.

В Глава втора са представени прецизно целта, задачите, методиката и организацията на проучването. Целта на научния труд е ясно и точно дефинирана — да се направи ретроспекция на дейността на професионално-съсловните организации (ПСО) в здравеопазването като цяло и по-конкретно на професионалните сдружения и организации на зъботехниците през периода от 1910 г. до 2022 г., и да се анализира мнението на практикуващите зъботехници и преподавателите по специалността „Зъботехник“ относно БАЗ и някои други важни въпроси на обучението и практикуването по тази специалност. За постигане на поставената цел са изведени десет основни задачи. Те са логически последователни и обхващат в пълнота поставения проблем. Формулираните хипотези съответстват на поставените задачи. Прецизно и в детайли е представен изследователският протокол и шестте фази на проучването. Описани са материалите и използваните методи: документален историографски; качествен контент анализ; литературен научен анализ; дълбочинни интервюта; емпирично проучване на дейността на СЗБ и БАЗ (1990-2023 г.); наблюдение; социологически; статистически методи; графичен анализ; библиографски метод.

Собствените количествени и качествени проучвания и анализи са представени в Глава трета. Резултатите са изчерпателно представени - онагледени и анализирани. На базата на получените при изследванията резултати за първи път е проведен SWOT - анализ на дейността по специалност „зъботехник“ и за първи път са разработени: модел за развитие на професията и стратегия за развитие на професията.

Не на последно място, значимо и оригинално по характер е проучването на историческите корени и настоящото състояние на професията и съсловната организация на зъботехниците в България. На базата на проведеното задълбочено проучване на литературните източници, документите, дълбочинните интервюта и другите резултати от

собствените проучвания са направени добре формулирани изводи.

Изводи, препоръки и приноси на дисертационния труд

Изводите са ясно формулирани и логически произтичат от получените резултати. Те са групирани спрямо поставените изследователски задачи.

Ценни от практическо значение са изводите, потвърждаващи интереса и необходимостта от образование и допълнителна квалификация под формата на СДО и обучение през целия живот - чрез сертифицирани курсове в академична среда или в СМТЛ на изявени специалисти от практиката, практически насочени и продиктувани от интереса на професионалистите.

Отправените препоръки към БАЗ, Медицинските университети и практикуващите зъботехници ще позволят подобряване на дейността както на професионалната организация, така и на практикуващите по специалността.

Приносите са с преобладаващо оригинален характер - с теоретично и практико-приложно значение.

В научния труд е представено първото по рода си у нас мащабно, целенасочено и задълбочено проучване върху историческото развитие на професионалните сдружения и съсловната организация на зъботехниците и другите работещи в здравеопазването. За първи път у нас се изследва мнението на членовете на БАЗ и преподавателите по специалността "Зъботехник" относно нагласите им към БАЗ и други важни за съсловието въпроси, което ще позволи подобряване на дейността на организацията и дейността по специалността. Съществен приносен характер имат качествените изследвания проучващи в дълбочина нагласите на професионалистите.

Като обобщаваща характеристика на научния труд и свързаните с него публикации подчертавам широкия обхват, идеите и актуалността на разглежданата тематика, прецизната методология, приносния характер и потенциал за практическа приложимост на научните резултати.

Работата на доц. Варнева като дългогодишен преподавател, нейните интереси към обучението и реализацията по професията „зъботехник“, както и допълнителните ѝ интереси в областта на общественото здравеопазване, обуславят научните ѝ интереси в тази област и дават възможност за дълбочина на анализа.

Във връзка с дисертационния труд тя представя 12 пълнотекстови публикации, с две повече от необходимите 10 (Г5 - 9 - 480 точки при необходими 100 т.); 2 участия в научни форуми (у нас и в чужбина) и едно участие като лектор в курс по История на медицината. В процедурата са добавени и 3 други публикации, които показват разностранните интереси на доц. Варнева. Във всички представени публикации тя е единствен автор.

Към дисертационния труд са разработени 9 приложения, които могат да бъдат изключително полезни за подобряване, както на дейността на съсловната организация, така и на дейността по специалността.

Автореферат

Авторефератът е изготвен според изискванията и е в синтезиран вид. Отражава напълно съдържанието на дисертационния труд. Развит е в обем от 76 страници, добре онагледен с високоинформативни фигури и таблици.

Към него е добавен и списък с публикации, свързани с темата на дисертационния труд.

Лични впечатления от дисертанта

Познавам доц. Варнева като ентусиазиран преподавател и изследовател. Работата по темата „Професионално сдружаване и развитие на дейността на зъботехниците“ е кауза за нея. Като член на съсловието от 1983 г. тя си поставя за задача да изследва, ситематизира и хронологично представи събраните данни за професионалните сдружения и съсловните организации в които членуват работещите по специалността зъботехник за един много дълъг период 1910-2022 г. Предначертаните цели са изпълнени благодарение на нейната упоритост, последователност, системност и научен интерес по темата.

Доц. Варнева е много добър професионалист, като свидетелство за това са регистрираните три полезни модела в патентното ведомство на Р България през 2015, 2017 и 2019 г. с приложимост в областта на зъботехниката и по специално в ортодонтията, учебна дисциплина в преподаването на която тя участва вече 38 години, като преподавател на основен трудов договор.

Заключение

Дисертационният труд на доц. Михаела Атанасова Варнева, д.м. „Професионално сдружаване и развитие на дейността на зъботехниците в България“ е на актуална и значима интердисциплинарна тема, много добре структуриран, с ясно дефинирани цел и задачи. Методологията е комплексна и компетентно приложена. Резултатите са представени коректно и изчерпателно, Изводите са ясно формулирани и са основа на дисертационните приноси. Тематиката на научния труд изисква многостранни научни интереси, а изследователската работа показва уменията на кандидата да разработва и прилага комплексни количествени и качествени изследователски методи.

Дисертационният труд и представените публикации напълно покриват изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет — Варна за придобиване на НС „доктор на науките”.

Задълбоченият характер на проведеното изследване, тематиката, получените резултати и приноси, с оригинален теоретичен и приложен характер, ми дават основание да дам своята положителна оценка на дисертационния труд и убедено да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури на доц. Михаела Атанасова Варнева, д.м да бъде присъдена научната степен „доктор на науките“ по специалност „Управление на общественото здраве”.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

26.11.2024 г.

гр. Варна

проф. д-р Радосвета Андреева-Борисова, д.м.н.